

Advies Team Omgevingskwaliteit Sterke Lekdijk

Project dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen (WAM)

Aan	Bestuurlijke begeleidingsgroep dijkversterking Wijk bij Duurstede – Amerongen
Van	Team Omgevingskwaliteit Sterke Lekdijk Eric Luiten (voorzitter); Paul Roncken; Janine Caalders
Onderwerp	Concept VO WAM
Datum Behandeling	1 juli 2022
Datum Advies	6 september 2022
Numer	2022-03 DM1894092

Geachte leden van de bestuurlijke begeleidingsgroep,

Op vrijdag 1 juli 2022 is het team Omgevingskwaliteit Sterke Lekdijk bijeengekomen om te adviseren over het Vergunningenontwerp (VO) van de dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen. Dit advies is de weerslag van een dialoog met het projectteam. Input voor de dialoog was een presentatie van de landschapsarchitect van het project, Tijs van Loon van BoschSlabbers Landschapsarchitecten.

Zoals vastgelegd in de werkwijze van het team Omgevingskwaliteit (OK-team), is de advisering erop gericht om aandachtspunten en aanbevelingen mee te geven vooruitkijkend naar de volgende fase. In dit geval is dat de opmaat naar de DO-fase. Het doel van het projectteam is om het OK-team mee te nemen in de gemaakte keuzes bij de inpassing van de dijkversterkingsmaatregelen en de uitwerking van de meekoppelkansen. Specifiek advies wordt gevraagd voor de cruciale ontwerpgegevens voor de DO-fase.

ADVIEZEN BIJ HET VERGUNNINGEN ONTWERP

VO – algemeen beeld

Allereerst is een positieve grondtoon op zijn plaats. Het team is met de juiste instelling, precies en integraal met het dijkontwerp bezig. Innovaties, bloemrijke taluds, beplantingsstructuren, rustpunten, alle elementen zitten in het ontwerp. Ook goed te horen dat er afstemming plaatsvindt tussen de ruimtelijk ontwerpers van de verschillende trajecten onderling.

Het OK- team heeft vooral wat structurerende adviezen:

- Allereerst wil het team pleiten voor de ontwikkeling en presentatie van een principe-profiel voor de dijk en is blij te horen dat dit voor WAM ook realiseerbaar is. Zorg voor een goede verbeelding van dit profiel zodat door alle belanghebbenden navolgbaar wordt welke basiskwaliteit er zal worden gerealiseerd en waar er van dat principe wordt afgeweken. Zo'n profiel houdt Sterke Lekdijk als project bij elkaar en is in de communicatie bruikbaar om aan te geven welke uitgangspunten ten grondslag liggen aan het ontwerp. Maak daarnaast ook een soort catalogus, waarin de verbijzonderingen op het principe-profiel zijn uitgewerkt. Houd hierbij de samenhang goed in de gaten.
- Laat in een kaart van een wat groter gebied zien hoe recreatieve routes en rustpunten zich tot elkaar verhouden Dit soort netwerkkaarten zijn onder andere belangrijk voor de provincie Utrecht ter onderbouwing van gemaakte keuzes. Geef hier onder andere de wandelroutes in weer in combinatie met de rustpunten, maar ook natuurontwikkelingen. Duid de dagelijkse routes van mensen in het gebied zodat de aanvulling die door de dijkversterking mogelijk lijkt,

inzichtelijk wordt. Benoem ook de eventueel ontbrekende stukken waardoor helder wordt waar en hoe deze in de toekomst door waterschap of gebiedspartners kunnen worden uitgevoerd.

- Zet je eigen streefbeeld neer, blijf richting geven. HDSR heeft veel aandacht voor de omgeving en de belangen van de partners; dat is mooi, maar blijf sturend en zoom regelmatig uit. Stel samen met de ruimtelijk ontwerpers van de andere trajecten een streefbeeld op voor natuur, recreatie en cultuurhistorie voor de totale Lekdijk.
- Deze kaart kan HDSR en partners (en zeker de provincie) helpen bij het formuleren van eventuele aanvullende ambities. Voor het regionaal programmeren van moeilijke punten moet op programmaniveau de samenwerking worden gezocht.

Rustpunten

Mooi dat cultuurhistorie zo'n prominente plaats heeft binnen de uitwerking van de rustpunten. Een aantal zaken vraagt aandacht:

- Bij dijkpaal 0 is het voetgangerspad achter het muurtje verhoogd getekend en is er een terras getekend van Herberg Den Rooden Leeuw. Dit lijkt een wat tegenstrijdige bewegingen (voetganger, fietser, auto, terras) op te leveren op dit drukke maar historisch belangrijke kruispunt van paden en snelheden. Heroverweeg in nauw contact met belanghebbenden wat hier de beste ruimtelijke voorwaarden zijn.
- Graag inrichting van de rustpunten uitvoeren met zo weinig mogelijk beton of werk met gerecycled beton of beton met een bijmenging van olifantsgras; als detailmomenten met een menselijke maat en tastbare materialisatie.
- WAM zet de maat voor de overige trajecten in de uitwerking van de rustpunten. Hierdoor is onderlinge afstemming essentieel. Een uitwerking conform beeldkwaliteitsplan is de basis waarbij de ervaring van op een tribune langs de dijk zitten het belangrijkste is. Dit mogelijk maken met minder of eenvoudiger middelen is goed verdedigbaar. Misschien kunnen er dan zelfs wel meer rustpunten worden gerealiseerd.

Taludverflauwing en herstel

- Het OK-team ziet dat er met name om redenen van dijkbeheer in meerdere trajectvakken een eenduidig 1:3 talud ontstaat. Het lijkt erop dat deze dijkversterking door een 1:3 principe-profiel wordt gekarakteriseerd. Als OK-team zien wij de helderheid en voordelen van deze ruimtelijke hoofdvorm, echter, dat er langs de gehele dijk subtiel verschil in het talud kan komen door het huidige grondbeleid hoeft niet erg te zijn. Terra Incognita heeft in het Algemeen Kwaliteitskader eerder zelfs aangegeven het verschil in typologie te willen behouden. Inventariseer op programmaniveau in hoeverre het 1:3 talud nu al kenmerkend is, kenmerkend wordt en waar deze vanuit historische of incidentele aanleidingen juist afwijkt.
- Het OK-team vraagt net als in eerdere adviezen aandacht voor het plaatsen van rasters (voor afscherming en omheining). Stel een rasterplan op waarin het principeprofiel van de dijk inclusief een raster het uitgangspunt is. In dit rasterplan dient de continuïteit van de beleving van de dijk te worden gefaciliteerd. Dit profiel vormt dan het vertrekpunt voor de gesprekken met bewoners/pachters zodat er na de realisatie niet alsnog een diffuus beeld en onderbroken toegankelijkheid langs de dijk ontstaat.

Aantal specifieke onderwerpen

- Afsproken is dat als er een grote opgave blijkt te zijn voor het groot onderhoud van de beermuur dat dit dan wordt besproken in het OK-team.
- Graag bij de maatwerklocatie van de Lunenburgerwaard een 3D-ontwerp maken van de damwand, inclusief materialisatie. Dit is nodig om een goed beeld te krijgen van de inpassing in de omgeving.
- Het subtiel herkenbaar maken van technische voorzieningen draagt bij aan de leesbaarheid van de dijkversterking. Dit is een ontwerp-opgave voor het DO. Het OK-team verzoekt het

projectteam in het najaar, vooruitlopend op het bestuurlijk besluit, het ontwerp nogmaals ter advisering aan het OK-team voor te leggen.

Tot slot willen we nogmaals benadrukken dat we ons zorgen maken over de discrepantie tussen de ambities uit het ontwerp en de te verwachten financiële armslag bij de gebiedspartners. Zo hebben wij begrepen dat eigenlijk op voorhand al duidelijk is dat het merendeel van de ingetekende rustpunten niet gerealiseerd kan worden. Dat terwijl deze qua kosten een zeer beperkt deel van het totale projectbudget omvatten. We willen nogmaals bepleiten om met de omgevingspartijen te zoeken naar mogelijkheden voor financiering van dit soort ingrepen die voor de beleving van de ruimtelijke kwaliteit essentieel zijn.

Hoogachtend en met een hartelijke groet, namens het Team Omgevingskwaliteit Sterke Lekdijk,

Eric Luiten

Eerdere adviezen dijkversterking WAM:

- Advies Nota van Uitgangspunten en RKK, d.d. 18 maart 2018
- Advies Nota Kansrijke Oplossingen, d.d. 29 september 2019
- Advies Nota Voorkeursalternatief, d.d. 23 april 2020

Het team Omgevingskwaliteit Sterke Lekdijk adviseert het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden en alle bestuurlijke partners, betrokken bij het HWBP-project Sterke Lekdijk, over de integrale omgevingskwaliteit die met behulp van de versterkingsmaatregelen en -voorzieningen voor hoogwaterbescherming in het gebied kunnen worden bereikt. Het team adviseert gevraagd en ongevraagd op basis van een onafhankelijke positie en bestaat uit de volgende personen: Prof. ir. Eric Luiten (voorzitter), Dr ir. Paul Roncken (Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit in Utrecht) en Dr Janine Caalders (recreatie en gebiedsontwikkeling). Secretaris van het team is de strategisch omgevingsmanager van Sterke Lekdijk. Het team werkt volgens de notitie "Opdrachtbeschrijving en werkwijze team omgevingskwaliteit 2021-2026", vastgesteld door het programmteam Sterke Lekdijk d.d. 7 januari 2021.